

„VOLTAM, KI VOLTAM, S VAGYOK, KI VAGYOK”

Baka István olyan esztétikailag értékes, poétikailag hiteles tragikus és groteszk-ironikus maszkköltészetet teremtett, amely a közösségi-történelmi tragédiákon túl egyetemes lét- és nyelvfilozófiai keretben veti fel azokat a kérdéseket is, amelyek egyrészt az emberi lét kilátástalanságára, a transzcendencia hiányára és az identitásvesztésre döbbsentenek rá, másrészt a költői szó értékére mint a kultúra teremtette egyetlen egzisztenciális reményünkre emlékeztetnek.

Költői életművének fogadtatása, esztétikai-poétikai értéke közismert. Összetettségét mutatja a „kanonizációs zavar” is (Ágoston Zoltán kifejezése), amely befogadástörténetének a része. Ha nem is az aktuális irodalomelméleti és -történeti viták középpontját képezi, de időről időre olyan kérdéseket tesz fel, amelyek párbeszédre készítetik annak mindenkori olvasóit.

Baka István 2023. július 25-én lenne 75 éves. Ebből az alkalomból emlékezünk meg a Szegeden 1995. szeptember 20-án elhunyt költőről. Az alábbiakban olvasható ankétban – két kérdésre válaszolva – azok szólalnak meg, akik nemcsak az életmű avatott értői, hanem személyesen is ismerték Baka Istvánt.

Mint minden életműből, úgy a Baka Istvánéból is kirajzolódik az alkotó képe. Önben – aki ismerte az életrajzi értelemben vett költőt, író, műfordítót – milyen viszonyban van ez a kép azzal a Baka Istvánnal, akit személyesen ismert?

Schein Gábor *Eredet nélküli fordítás műve. Baka István Sztjepan Pehotnij-ciklusáról* című tanulmányában Paul Celan szavait idézi: „A vers mint a nyelv egyik megjelenési formája, lényege szerint párbeszédszerű, ezért palackposta lehet, amit abban a reményben bocsátanak vízre – persze nem mindig megingathatatlan reménnyel –, hogy valahol és valamikor partot ér, szívtájékon talán. A versek is ilyenek: úton vannak valami felé. Mi felé? Egy nyitott, elfoglalható, egy megszólítható személy felé, aki éppen te vagy, a

megszólítható valóság felé.” Önt mi érte „szívtájékon”? Milyen személyes olvasói élményt emelne ki a Baka-életműből? Mit gondol, hol a helye (hol lenne méltó helye) ennek az életműnek a (mai) magyar irodalomban?

(Borsodi L. László)

Baka Istvánt Kolozsváron ismertem meg, amikor a hetvenes évek végén egy autóbusznyi fiatal magyarországi író, költőt látott vendégül a Kolozsvári Írók Társasága.

Szorgalmasan vezetgettük a népes csoportot a Zeneiskola gótikus terméiből Mátyás király szülőházához, a főtéri Szent Mihály-templomhoz, a Farkas utcában Sárkányölő Szent György szobrához, majd a nemesi címerekkel kítapétázott református templomba. Másnap a Házsongárdi temető néhány nevezetes sírjához mentünk ki. Megmutattuk az egyetem főépületét, de a samott-téglából épült, századfordulói klinikákat és az egymillió kötetes egyetemi könyvtárat is. Ebéd után leballagtunk az egykori Mariánumhoz, ahol az egyetem bölcsészka működött. Este pedig a mi Széchenyi (Mihai Viteazul) téri lakásunkban kolozsvári fiatal írókkal együtt iszogatót-beszélgetőt a népes társaság.

Első férjemmel, a zongorista Marius Tabacuval mi a konyha melletti kamrában rendeztük be a hálószobánkat. István ebbe ült be velem beszélgetni. Egyszer csak kezébe temette az arcát. Folytak a könnyei, alig tudott megszólalni:

„– Én nem tudtam, hogy itt ilyen... ilyen szép város van... hogy itt ennyi magyar... ilyen kultúra volt... és van... Nekünk ezt nem tanították!... Hogy itt... Bolyai... Apáczai Csere sírja is... és hogy ilyen... ilyen...” István mintha velünk-nálunk egy új földrészt fedezett volna föl – amit a tanárai, az újságok elhallgattak előle... Megrendülten ültünk mellette, biztattam, hogy jöjjön el máskor is...

Évekig, haláláig leveleztünk, majd amikor sikerült Magyarországra kijutnom, találkoztunk is Szegeden.

Kevés ilyen kedves és jó embert-költőt-író ismertem, mint Baka István. Könyveimben ott a kézjegye. Oroszból fordított is, szerettem kitalált költőjének, Sztjepan Pehotnijnak a verseit is...

Különös költészet az övé. Nemcsak fájdalmas, hanem egyszerre dacos és reménykedő is. Olyanok a versei, mintha mindig a tó vagy tenger mélyéről rúgná föl magát a felszínre lélegzetért. A mai magyar irodalom alig tartja

számon nagyságait. Baka Istvánnak még ezután kell elfoglalnia az őt megillető helyet könyvtáraink, emlékezetünk és szívünk Pantheonjában.

(Balla Zsófia)

Baka a *Kincskereső* folyóirat költőiskolájának mentoraként jambusokról és metaforákról magyaráz. *Délután verset megyek írni, fölteszed a napi munkát a faliújságra?* Baka a szerkesztőségben a lemezjátszója mellett pipázik. *Az utolsó két versedben már van valami, de inkább most hagyd abba! Írjál kritikát!* Baka a Hági étterem platánfái alatt vörösborot tölt a poharakba. *Jövő héten Szekszárdra megyek, fölásom a kertet, itt képtelenség írni.* Baka a műfordító-szemináriumon Brodskijt, Rilket, Verlaine-t elemez. *Micsoda kívánatos lányok járnak ide!* Baka a Molnár utcai lakás kishálószobájában üres üvegeket dugdos a könyvespolcok mögé. *November angyalához. Ma írtam, kinyomtatom neked. Jó, nem?*

Tíz év summázata a legkülönbözőbb élethelyzetekből, megannyi arcvonása és mozdulata. Én egykori gyerekköltőből lettem kései barátja. Aztán „szívtájékon” műveinek összegyűjtője és szöveggondozója. Abban biztos vagyok, hogy költői zsenijének mindenkor a tudatában volt. Mertem volna rossz szót szólni egy, valljuk be, túlromantizált verssorára. Kritikusa az egyetlen Ilia Mihály lehetett. Értéktétele mások szakmai munkáját illetően is erős és határozott volt. Ebbe belefért némi jogos irigység és féltékenység, de a minőséget mindig elismerte. Bizonytalanságát, türelmetlenségét, emberi gyarlóságát az élet más dolgaiban leplezetlenül kimutatta. Talán éppen e súlyok miatt is alig néhány évtized adatott meg arra, hogy a metaforára felesküdvé, megteremtse kritikus nemzetkarakterológiai és szerepjátszó költészetét.

Baka István életműve a helyén van, *csak fel kell lapozni*, hogy aktualitása még elevenbe vágóbb legyen.

(Bombitz Attila)

Istvánnal – hadd mondjam így – életének utolsó néhány évében lettünk összejáró, rendszeresen találkozó barátok. Utcán lépdelve lóbálta a szatyrárt, amelyben könyv, lemez vagy biciklipumpa volt. Én kezdő prózáíró, ő már komoly, egyre elismertebb költő. Azt hiszem, az életművében is meghatározó egy-két jellemvonása. Azt hiszem, ezek: az emberi esendőség és a kegyelem utáni apokrif áhítat, illetve a végletes és a helyes ítéleteket soha

nem gátló érzékenység. Istvánnak ezek a vonásai egyértelműen versalkotó erővé váltak, a korai szerepversekben és hazaversekben is ez a tapasztalata adta a lírai énre a különböző történelmi alakok ruhatárát.

Jó volt vele lenni, a közelében. Én azt is láttam, hogy ennek az embernek mekkora lelki beltere van, amit nem tud, és talán nem is akar megosztani mással. Minden pillanatában, minden mozdulatában költő volt. Ha együtt voltunk, utcán, szerkesztőségben vagy a Molnár utca ötödik emeletén nála, nevetni is tudtunk a félelmeim vagy a szenvedésén.

Álldogál Törökszentmiklóson egy elhagyatott, piros telefonfülke a vasútállomás előtt. Nem is tudom, használják-e, működik-e még, csodálkoznék nagyon, ha igen. De ott van. Én máig vonattal utazom. Autóm nincsen. Rendre levonatozom a szülővárosomba, és látom azt a fülkét. Talán Baka Pista utolsó augusztusának valamelyik napján onnan hívtam őt, mikor volt ez, '95-ben, azóta ezt a fülkét Pista telefonfülkéjének nevezem, és ha elhaladok mellette, köszönünk egymásnak. Egy tárgy a világban, ami mindig őt juttatja az eszembe. Írtam egy hosszú, kisregénynek beillő tárcafüzért róla, ez *A berlini fekete füzet*. Megjelent a *Hogyan csábítsuk el a könyvtáros kisaszszonyt*, majd évekkel később az *Ez egy ilyen csúcs* című könyvemben is. István abban a történetben mint Bakó András szerepel, mert mellékesen ilyen néven lett saját maga hírlapi tárcahőse. A szegedi *Délmagyarország*ban jelentek meg a tárcái, akkoriban ott voltam rovatvezető, magam kértem azokat. Baka Tünde és Bombitz Attila szegedi irodalmár pedig nagyon sokat tett, hogy az életműsorozatba ezek a kisgolyók is beleguruljanak.

Sem a szabad formákat, sem az áradó kötetlenséget vagy a posztmodern játékaikat nem kedvelte. Enyhén szólva. Tandori szabadon és gátlás nélkül aszszociálós versnyelve, csodás észjárása például ingerültté tette. Ez, hogy így mondjam, jellemző esztétikai álláspontja volt. Örökös katasztrófában élt, mélyen drámai alkat volt, személyes és kollektív félelmek örölték a lelkét, és ezekben a fájdalommal és aggodalmakkal járó helyzetekben a forma kötöttsége, a hagyomány megújítása, a kötött forma adta játék mindenféle-fajta lehetősége, a lírai személyesség és a személyiség csodálatos univerzálása avatta őt nagy, egzisztencialista költővé. Furcsa kettősség ez, mert úgy lett nagy költő, hogy a peremről beszélt. Úgy lett nagy költő, hogy konzervatív – amit most semmiképpen sem pejoratív értelemben említek – lírafölfogása egy jellegzetesen modern lírai ént működtetett.

„Valóban olyan voltál, mint egy / oroszvers. Magad fordítottad. Le. / A föld felé. Magadnak magad...” – írta Tolnai Ottó a Baka István emlékére írott versében (*In memoriam Baka István*). Ha ehhez hozzátesszük, hogy Szőke Katalin, Baka István egyéniségének és költészetének egyik legjobb ismerője 1996-ban ennek a költészetnek az orosz kulturális kódjáról írt tanulmányt a *Forrás*nak, akkor az alkotó saját verseiben megrajzolt képét és az általunk személyesen megismert embert akár össze is kapcsolhatnánk egymással. A helyzet azonban bonyolultabb volt ennél. Baka István zárkózott személyisége soha nem engedte, hogy a verseiről beszéljen, inkább az irodalmi világ történéseit emlegette találkozásaink során – s később, meglepő nyíltsággal, a betegségét és annak tüneteit. Önarcképet inkább prózai és publicisztikai írásaiban adott magáról. A vastag bőrkabátot hordó, vilamoszínű közt csetlő-botló, műanyag szatyrot szorító alak azonban épen úgy nem azonos a versek mögött álló énnel, mint ahogy Baka az alteregóként megrajzolt alakkal sem volt azonos. A költő pedig különösképpen másként és másutt létezett.

Hol a helye Baka költészetének a magyar költészetben? Nem tudom, mondom. S azt sem tudom, hogy a magyar költészetben léteznek-e ilyen vagy olyan, kijelölt és elfoglalt helyek. Azt szeretném, ha Baka István versei az olvasók közelében lennének.

Szívtájéki olvasói élmények? Azért nehéz erre a kérdésre válaszolni, mert már harminc-ötven évvel ezelőtti olvasói élményeket kellene felelevenítenem, s az emlékezet, tudjuk jól, sokszor tévútra viheti az embert. Baka István köteteit az első időkben kötetről kötetre, később már szinte versről versre haladva ismertem meg, így valójában ezt a folyamatot kellene rekonstruálnom. Itt csak annyit mondhatok, hogy már az első olvasásakor teljes egésznek éreztem a *Vadszőlő* című verset, s az *Égi zsebóra* címűt is. Ennek társadalmi vonatkozásait a rendszerváltás folyamatában azonnal felismertük, ezért közöltük a *Forrás* 1991-es évfolyamának élén. Már az első olvasásakor ritka szépséggel megáldottnak éreztem a *November angyalához* című vers sorait: „Jöjj el hozzám, köd-peplumodban és / Krizantém-öllel, őszöm angyala!” S amikor a költő halála után Baka Tündétől közlésre megkaptam a villanyírógép memóriájában megőrződött, a *Sztyepan Pehotnij feltámadása* címet viselő verset, ugyancsak már az első olvasásakor tisztában voltam annak rendkívüli súlyával. Csak az utolsó versszakát idézem: „Voltam, ki voltam, s vagyok, ki vagyok, / De nem leszek – csak ennyit tudhatok / Előre, biztosan, de semmi mást, / Így ítélj meg s a bűnöm így bocsásd!”

(Füzi László)

Mindaz, amit manapság Baka István költészeti hagyatékából/örökségéből látunk, hogy belőle mely poétikai sajátosságokat értékelünk és tartunk hagyományba tartozónak, miféle gondolati rendszerben találjuk leghelyesebben képviseltetni a kortárs kultúrában, milyen világképi, antropológiai és kulturális jegyek mentén olvassuk, minek a megjelenéseiként fogadjuk be a műveit, kevésbé Baka István költészetéről, sokkal inkább rólunk, az olvasóiról/értelmezőiről referál. S ebből a kulturális csapdahelyzetből végképp nem lehet sértetlenül kinyerni azt a Baka Istvánt, akinek pusztán egy sajátos algoritmussal megalkotott részletét, civilizációs lenyomatát, kulturális megnyilvánulását képviselték az irodalmi alkotásai. Az a(z európai) sajátosságunk, amely kijelöli az emlékezet terepét és az emlékezés formációit, nem teszi lehetővé, hogy az emlékeztetőül fenntartott jelek mellett az életmű létrehozásában szerepet játszó elemek azon része, amely nem az alkotás jelentéskörébe tartozik, a maga egykori jelentőségében megtartódjék és fennmaradjon. Nem pusztán arról van szó, hogy a személyiséget hordozó corpus szétporlad, eltűnik az élő tekintet, az invenciózus megjelenés s minden egyéb, a pipafüstös-szeszes lehelet és kurta felkacagás stb., azaz az időhöz és helyhez leginkább kötött valóság átvált a fluidabb képzetek halmazává, hanem hogy a szerző személyessége helyére az olvasó személyessége tolakszik, mivel ilyen a sajátossága a mi irodalomhasználatunknak. Idővel a Baka-életmű, ha már belőle pusztán a szövegesült része marad meg, arra lesz az egyik példa, hogy egy hagyomány révén képződött *corpus* miként példázza a hagyományfolyam huszadik századi szakaszát.

(Géczi János)

Sohasem hittem, hogy művet és életet szét kell választani. Álljon meg persze a mű a saját lábán, menjen a maga útján, hiszen alkotójának élete mulandó. Azt is készséggel elfogadom, hogy a remekmű akkor is teljes, ha semmit sem tudunk a költőről. A kontextus gazdagít, de a kontextus hiánya nem szegényít. Valahogy így képelem vers és költő viszonyát. Ám ki tagadhatná, hogy még Petőfi sem pontosan olyan volt, amilyennek önmagát mutatja verseiben. Nehezen szerethető ember, könnyen szerethető versek, valahogy így.

Nos, Baka Istvánt régről ismertem, harmincéves volt, amikor először találkoztunk. Én huszonhét. Ült a *Kincskereső* című gyermekirodalmi folyóirat szerkesztőségében, magányos volt, pedig sokan szerették, és sokakat szeretett ő is. Nagyszerű szerkesztő is volt, kérte tőlem a gyermekverseket,

küldtem örömmel. A *Kinckeresőben* megjelenni fontos volt nekem. Baka István tette fontossá. Nem emberként volt magányos, hanem költőként. Szomorú is volt. Szintén nem emberként, hanem költőként. De ez a szomorúság átütött a mindennapjain is. Beszivárgott a versekből az életébe. Sok dedikált kötetem van tőle, általában azt írta nekem, hogy: „baráti szeretettel”. Van viszont egy válogatott kötete, az *Égtájak célkeresztjén*, amelyet így dedikált: „Markó Bélának és övéinek együttérző szeretettel”. Ha a dátumot nézem, érthető, miről van szó: 1990. IV. 24. Egy hónappal Marosvásárhely véres márciusa után. Nekem dedikált vers is van ebben a könyvben: *A negyvenedik év szonettje*. A cím alatt: *Markó Bélának, Marosvásárhelyre*. Hamarabb, 1988-ban született a vers, akkor volt Baka István negyvenéves: „Mindennek vége ez talán a kezdet / mi kezdetik talán a vég talán / amiért Babilon falainál / elmén karom egykor munkába kezdett.” Szomorú volt, mint Kelet-Közép-Európa és a Balkán népei: szlovákok, horvátok, szerbek, románok, bolgárok, ukránok, talán még a lengyelek is. A legszomorúbbak a magyarok. Száz esztendeje mindenképpen.

Baka István empátiája ugyanaz emberként és költőként. Küldött nekünk Delikátot, kávét és csokoládét. Írt hozzám verset. Hozzánk. Mindannyiunkhoz. Nem volt más az ember, mint a költő. Pontosság, empátia, szeretet. Ilyen volt az életében, ilyen a verseiben. Legfeljebb – legfeljebb? – amit nehezen, néha habozva mondott ki egyébként, azt költészetében tisztán, nyersen, erővel közvetítette. Ennyi a különbség. Amit írt, nem változtatta meg őt, csak kihangosította.

Nagyon érdekes, hogy gyakorlatilag már indulásakor meglelte Baka István azt a kifejezőmódot, amelyet aztán mindvégig művelt. Nem formakereső, hanem szerepkereső költő. Keresi a legalkalmasabb szerepet, hogy az egyéni vagy közösségi sorskérdésekről véleményt mondjon, beleértve a hazát és a nemzetet. Megszóal nála Széchenyi, megszóal Petőfi is: „Piros zászlók, világszabadság – / pipacs gúnyolja versemet. / Hazámmá rothadok – ki engem / megtagad, őt tagadja meg.” Aztán fordításában az oroszok, a 20. század legjobb orosz költői, szomorúak ők is. Meg a kitalált Sztjepan Pehotnij. A neve ugyanazt jelenti, ha lefordítjuk: Baka István. Őszinte pártos van egész költészetében. Úgy vélem, mindmáig az utolsó igazán patetikus magyar költő. Végig patetikus, végig igaz, végig hiteles. Nagy költő, akinek hazája „Döbling-Magyarország-Pokol”, ahogy 1985-ben nevezte a Széchenyi-poémában, immár nemcsak szomorúan, hanem dühösen is.

(Markó Béla)

Imbolyogva járt, jobbra-balra kilengve, mintha gondolatai kanyarutait követné, akár a szabályozás előtti Tisza. Figyelj, húzódtott mellém Lajos, ha a jobb oldalára kerülök, időről időre neki fog lökni a házfalnak, és észre sem veszi. 1988 nyara lehetett, én tizenhat, Kovács Lajos harminckilenc, Baka Pista épp negyven. Az egyik legnagyobb élő költő, biccentett feléje Lajos, ha ezt mások még nem is tudják. A Hágiba caplattunk a júliusi hőségben, a hatalmas platánok ernyőzte udvarba vagy a Béke Tanszék félhomályos zugába. Pista szeretett hallgatni a szakálla mögött, pipáját szörcsögtetve, réstre húzott szemében huncut fény. Soha nem hahotázott, nem kacagott: kuncogott, mint egy szűk folyókanyarulat csobogója.

Később jártam a lakásán is, aludtam a dolgozószobájában. Amilyen csapongónak, már-már slamposnak tűnt mindennapi jelenlétében, olyan rend uralkodott munkakörnyezetében. Nem elvárólagos, csak célszerű, lelkiismeretes rend. Ahogyan a metaforaelméletet tanította a Kincskereső-táborban, ahol éveken át bojtárja voltam a költőcsoportban. Könnyű ezt a kézreálló rendet észrevenni írásmódjában, versei és prózája szigorú megkomponáltságában. Nehezebb kihallani sajátos humorát, föl-fölbuzgó pajzanságát, ritkán felszabaduló játékos kedélyét.

A halála előtti hónapban, 1995 augusztusában, a könyvespolca rejtekéből előhalászott egy palack szekszárdi óvöröst. A Molnár utcai lakótelep kisboltja egyedül miatta tartotta készleten. Kuncogva mondta, aztán ne szomorkodjunk Szekszárdon a temetésén, inkább igyunk az egészségére egy pohárral.

A szekszárdi óvörös már igazi ritkaságnak számít. Mint Baka István költészete.

(Nagy Gábor)

Nézem a könyvespolcot. Első két kötete még nincs meg, a *Döblinget* megvettem 1985-ben. A következőt (*Égtájak célkeresztjén*) már tőle kaptam: „Várady Szabolcsnak barátsággal, Baka István. 90. IV. 12.” Aztán a többit is sorra. Ennek van két előzménye. Az első az Európa Könyvkiadó, ahol szerkesztő voltam, és Pór Judit felhívta a figyelmemet Baka remek Brodskij-fordításaira. Ebből adódik a másik előzmény. 1989-ben megindítottuk a *Holmit*. Fontosnak tartottuk, hogy közöljünk versfordításokat is, és az Európánál készült éppen egy kötet a Szovjetunióból 1922-ben emigrált Vlagyiszlav Hodaszevics verseiből. Elkértünk belőle öt rövid darabot. Ezekkel a fordításokkal és a hozzájuk írt bevezetővel debütált Baka István a *Holmi* harmadik számában. De számítottunk a verseire is. És két hónap

múlva megjelent a lap egyik leghíresebb száma, az 1990/2-es: a szépirodalmi anyagot (vagyis a lapot) a *Farkasok órája* nyitja, és egy másik korszakos vers zárja: *Hogy elérjek a napsütötte sávig*. Egy számban ez a kettő! Attól kezdve mohón vártuk az új Baka-verseket. És jártunk Szegeden a *Holmi*-val, ott meglátogattuk őt a szobájában, a *Kincskereső* szerkesztőségében. De ez kevés ahhoz, hogy a kérdésre válaszoljak. Inkább idézek egy leveléből. 1994. III. 4-én írta: „Küldök egy, azaz voltaképpen két verset. Egy alakuló ciklus részei – a kitalált Pehotnij helyett most egy valóban élt orosz költő, Arszenyij Tarkovszkij (sokat fordítottam) »hiányzó« verseit próbálom megírni. Azért éppen az övéit, mert az elmúlt félévben nagyon közel kerültem hozzá – a betegség befelé fordított engem is, igazán csak mostanában vettem észre, hogy eddig mennyire kifelé éltem inkább.”

Vita tárgya, hol húzódik a határ fordítás és átköltés között. Baka az eleven paradoxon: úgy tud hű lenni, hogy közben a saját versét írja. Tarkovszkijnek nemcsak hiányzó verseit fordítja le, megírt Tarkovszkij-verset is le tud fordítani úgy, hogy – biztosra veszem, nagyon hűen az eredetihez – a sajátjává teszi. Egyik kedvenc Baka-versem az *Aszály* a Tarkovszkij-kötet 46. oldalán (Európa, 1988): „Mint tífuszos, lázverte ajkak, / A föld kicserepedett...” Csak Baka Istenét nem találok benne. De ha jobban megnézem, ott van, a hiányával: „Jöhet jövődő, menedéket / Lel benne is ez az aszály, / Hol árván bolyong csak a lélek, / De megváltást hiába vár.” Baka verseiben az Isten és mellette a Sátán néz ránk mindenből, ami félelmetes; és tőle félelmetes minden, még a természet szépsége is: „ágak ínnyéről vicsorít ránk / esőcsepp-fogsorral az Úr”. Ennek az általános – bár a megélt történelemből eredő – manicheus világképnek (Rába György elemezte a *Holmi* 2005/3. számában) találja meg a legdrámaibb történelmi és epikai hitelét és mélységét az oroszoknál. Lenyűgöző, ahogy ez a világ Sztjepan Pehotnij verseiben kibomlik. De a betegség rákényszeríti, hogy levegye a maszkot, és még az Istennel is megpróbálja rendezni a dolgát. Nem a vallás, hanem a saját – ezúttal főhivatalnok – Istenével, akihez kérvényt nyújt be, de most sem titkolva, hogy nem szereti. Megrendítő, ahogy önmagát ennyire fel nem adva azonosul minden halandóval: „Átkoztalak de most megáldanálak / Mint ahogy áld vagy átkoz mind ki él.” Baka költészete a pusztulás emlékműve szilárd formákban. Magányos, de áll biztosan.

(Várady Szabolcs)